

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 3. Vtrum pro culpa vniali possimus condignè satisfacere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Absurdum secundum.

Probatur Tertio: Si contritio formaliter deleteret peccatum, homo esset causa efficiens & principalis suae iustificationis, & remissionis peccatorum: nam instructus gratia praevieniente elicit in seipso actum contritionis efficaciter, tanquam causa physica & principalis in suo ordine: atqui illud est absurdum; nam sic multo perfectius seipsum iustificaret, & peccata deleteret, quam si iustificationem & remissionem peccatorum ex condigno mereretur.

10
Contritio etiam non exhibetur aequivalens satisfactio pro culpa mortali.

Dico Secundo: Contritio etiam non delet culpam mortalem tanquam aequivalens satisfactio pro illa exhibita.

Probatur Primo: Quia satisfactio condigna, sicut & meritum, postulat ut satisfaciens sit in gratia (sit enim satisfactio per modum meriti.) Atqui contritio, si consideretur, ut est prior remissione peccatorum, non procedit a subiecto grato; nam in illo signo adhuc intelligitur inesse peccatum; unde non potest esse aequivalens satisfactio. Si autem consideretur, ut est posterior remissione peccatorum, iam non potest esse satisfactio pro culpa, aut poena aeterna; quia iam intelligitur facta esse gratis remissio: sicut neque potest esse meritoria gratiae iustificationis; quia iam intelligitur homo iustificatus.

Non ita instauratur Dei honorem contritio, ut peccatum laedit.

Probatur Secundo: Quia peccatum in suo genere est longè maius malum, quam contritio in suo genere sit bonum; est enim iniuria Dei, eiusque veluti laesio; unde in genere malorum, est summum. Neque verum est contritionem sic instaurare Dei honorem, sicut peccatum laedit: quia longè plurius aestimatur vna iniuria vilis personae in Principem, quam mille eiusdem honores. Et quamvis contritio non videatur habere minorem vim ad convertendum animum in Deum, quam peccatum habeat ad vertendum, si ipsos reales actus spectemus, tamen auctus longè maior censetur iniuria, quam conversio censetur esse honor aut satisfactio. Cuius ratio est, quia iniuria aestimatur ex dignitate personae laesae, quae hic est infinita: honor autem & satisfactio spectatur ex dignitate personae satisfaciensis, quae pusilla est, atque ad eam nulla, quatenus extra gratiam.

11
Contritio non ponit condignam satisfactio nem pro poena aeterna.

Dico Tertio: Sicut homo non potest condignam satisfactionem exhibere pro culpa letali, ita nec pro reatu poenae aeternae. Sequitur ex dictis: nam reatus poenae aeternae ita cohaeret culpa, ut non possit ab ea separari; unde hoc ipso, quo culpa remittitur, etiam poena aeterna remittitur. Confirmatur ex Conc. Trident. sess. 6. c. 14. ubi dicit, satisfactionem fieri non pro poena aeterna, quae vel Sacramento, vel Sacramenti voto, vna cum culpa remittitur, sed pro poena temporali &c.

Obiectio.

Dices: Prius naturam homo est in gratia, habetque remissionem culpae, quam habeat remissionem poenae aeternae: ergo in illo signo naturam ipsius contritio erit meritoria, vel satisfactoria pro poena aeterna. Confirmatur à simili: quia idcirco est meritoria vita aeterna.

Solutio.

Respondeo Negando Antecedens: Quia gratia, & remissio culpae secum ferunt & includunt remissionem poenae aeternae. Remissio enim culpae & poenae aeternae sunt effectus formales gratiae. Unde contritio illa, quae consideratur, ut existens iam in subiecto grato, non potest operari ad remissionem poenae aeternae. Fieri enim nequit, ut quis pro aliquo instanti intelligatur Filius Dei, Deoque

charus, qui adhuc concipitur esse in debito poenae aeternae: Unde remissio culpae non est verè prior naturam, quam remissio poenae aeternae; sed simul sunt. Ad Confirmationem Respondeo, Est dispar ratio: nam vita aeterna non est effectus formalis gratiae iustificantis, sicut remissio culpae & poenae aeternae: neque ipsa gratia per se includit & adfert vitae aeternae meritum, sicut adfert & includit remissionem: ut patet in parvulis, qui sine motu liberi arbitrij iustificatur. Plura dicta sunt in 1. 2. quaest. 134. art. 5. dub. 2.

DVBIVM II.

Virum saltem ex congruo possimus satisfacere pro culpa letali?

Respondeo: Possè. Est communior sententia Doctorum. Vide D. Thomam supra qu. 85. art. 3. Ratio est: Quia ex congruo satisfacit, qui facit quantum potest, quantumque creditor exigit, idque eo modo, ut deceat creditorem eo esse contentum. Confirmatur: quia possumus ex congruo mereri huius remissionem: ergo etiam ex congruo possumus satisfacere.

12
Affirmatur.
Quid sit de congruo satisfacere.

Averte tamen, hanc satisfactionem ex congruo, esse valde imperfectam: quia solum nititur misericordiam & benignam Dei acceptione. Unde absolute loquendo, culpa & poena aeterna remittuntur gratis ex condigna satisfactione Christi: nostra autem satisfactio solum habet rationem dispositionis, & praeparationis ad remissionem.

DVBIVM III.

Virum pro culpa veniali possimus condignè satisfacere?

Respondeo: Possè, si sumus in gratia. Est serè communis Doctorum. Probatur Primo: Quia pro tota poena ei correspondente possumus satisfacere: ergo etiam pro culpa. Patet consequentia: nam poena suo modo commenturatur culpa. Confirmatur: quia idcirco dicitur culpa venialis, quod nostris operibus ex condigno eius veniam possumus consequi.

13
Affirmatur.

Probatur Secundo: Possumus mereri vitam aeternam: ergo etiam remissionem culpae venialis, si alioquin opus sit accommodatum, ut supra dictum est de contritione. Patet consequentia; tum, quia remissio culpae venialis est quid minus, quam vita aeterna; tum, quia is, qui meretur finem, potest etiam mereri amotionem impedimentorum finis consequendi.

Vnde culpa dicitur venialis.

Probatur Tertio: Culpa venialis est parva iniuria, vix habens rationem iniuriam, quae non violat amicitiam: ergo ex amicitia condignè potest ea reparari. Patet exemplis humanis.

Dices: Culpa venialis est quoddam Dei malum, quod peius est, quam omne malum creaturae: ergo non potest ex condigno compensari.

14
Contritio est maius bonum Dei, quam culpa venialis sit eius iniuria.

Respondeo, Negando Consequentiam: Quia contritio est maius bonum Dei seu maior honor, quam culpa venialis sit illius iniuria. Unde etiam si sit peius, quam omne malum creaturae, quatenus creaturam male afficit; tamen bonum creaturae, quatenus est bonum Dei, siue quatenus cedit in honorem Dei, potest esse maioris aestimationis apud

apud Deum; quàm aliquod paruum malum. Cuius signum est, quòd culpa venialis non extinguat bona opera, quæ apud Deum reposita habemus, neque violet amicitiam.

DVBIVM IV.

Virum possimus condignè satisfacere pro reatu pœnæ temporalis ex peccato remanente?

Heretici huius temporis omnino negant. Ratio illorum est; Tum quia Deus gratis ignoscit culpam & omnem pœnã ob Christi meritũ: tum quia omnia opera nostra sunt peccati inquinata. Ita Lutherus in assertione articuli 5. apud Rossensem, & Caluinus lib. 3. Instit. cap. 4.

Respondet: Fide tenendũ est, iustificatos posse satisfacere pro debito pœnæ temporalis; quod remisã culpã remanet. Est definitum à Concilio Trident. sess. 14. can. 13. & cap. 8. & sess. 6. c. 14.

Probatũ Primò: Ex Scripturis. Danielis 4. v. 24. *Peccata tua eleemosynis redime*: quibus verbis significatur eleemosynis deleri peccatum quoad culpam & pœnã, quamvis diverso modo. Proverb. 16. v. 6. *Misericordiã & veritate redimitur iniquitas*: quod maximè verum est quoad pœnã temporalem. Lucã 3. v. 8. *Facite fructus dignos penitentia*, id est, facite opera penitentia; digna & idonea peccatis vestris redimendis, vt colligitur ex Chrysofomo homil. 10. in Matthæum, & Gregorio homil. 20. in Lucam. Apostolus 2. ad Corinthios 7. v. 10. dicit, *Tristitiam, quæ secundum Deum est, operari penitentiam in salutem stabilem*: & inter cætera etiam operari vindictam: atqui vindicta siue sponte assumpta, siue ab alio imposita, est quædam satisfactio: ergo &c. Item 1. ad Corinthios 11. v. 31. *Si nos ipsos diligereamus (id est, condemnaremus & puniremus) non vtiq; iudicemur (id est, non puniremur) à Domino*. de quo loco vide August. in Enchiridio cap. 66.

Probatũ Secundò: Ex Patribus. Vide Belarminum, Theodorum Peltanum, & alios. Tertullianus lib. de Penitentia: *Offendisti, sed reconciliari adhuc potes: habes cui satisfacias, & quidem volentem*. Et infra: *Quam porro ineptum, penitentiam non adimplere, & veniam delictorum sustinere (id est, expectare?) hoc est pretium non exhibere, ad mercedem manum emittere: hoc enim pretio Dominus veniam addicere instituit, hac penitentia compensatione redimendam proponit impunitatem*. vide sequentia. Origenes homil. 6. in Exodum loquens de peccatore, Penitendo, stendo, satisfaciendo delectat, quod admissum est. Et homil. 3. in lib. Iudicum: *Quanto tempore deliquisti, tanto tempore humilia te ipsum Deo, & satisfacito ei in confessione penitentia*. Homil. 15. in Leuit. dicit, *Peccata redimi in hac vita pretio, quod pretium penitentia lacrymis congregatum sit, & labore boni operis inuentum*. Cyprianus epist. 10: *Hæc qui subtrahit fratribus nostris, decipit miseris; vt, qui post sunt agere penitentia veram, Deo patri & misericordie precibus & operibus suis satisfacere, seducantur vt magis pereant*. Sermone de lapsis: *Dominus orandus est, Dominus nostra satisfactio placandus*. Sermone de opere & eleemosynis. Loquitur in scripturis Spiritus sanctus & dicit, *eleemosynis & fide purgantur delicta: non vtiq; illa delicta, quæ fuerant ante baptismum contracta; nam illa Christi Sanguine purgantur*. Vbi nota Cyprianum dicere, peccata ante baptismum pur-

gari Christi Sanguine; post baptismum autem operibus bonis & eleemosynis: non quòd hæc peccata etiam non remittantur Christi Sanguine; sed quia non solo Christi Sanguine sine nostro labore & satisfactione, sicut peccata commissa ante baptismum. Lactantius lib. 6. Diuinarum institut. cap. 24. *Potes peccator reduci, & liberari, si eum peniteat actorum; & ad meliora conuersus, satisfaciat Deo*. Hilarius in Psal. 118. exponens vers. illum: *Exitus aquarum deduxerunt*, &c. ait: *Nunc quoque, id est, postquam arguente Nathan crimen suum recognouit, non desinit David vera penitentia lacrymis facti veteris crimen abolere*. Et infra: *Hæc venia peccati est fonte fletuum flere, & largo lacrymarum imbri madeseri*. Ambrosius lib. ad virginem lapsam: *Grandi plagã altã & prolixã opus medicina est: grande scelus grandem necessariam habet satisfactionem*. Nazianzenus Oratione in sancta Lumina fusè agit de baptismo laborioso Penitentia, & inter cetera dicit, *Aquale malum est, & dimissio absque castigatione, & castigatio sine venia: quandoquidem illa totas relaxat habenas, hæc vero nimium restringit*. D. Augustinus in Enchiridio cap. 70: *Deus miserando delicta iam facta peccata, si non satisfactio congrua negligatur*. Et cap. 71. dicit quotidianam orationem fidelium satisfacere pro quotidianis culpis. Homil. 50. quæ est de necessitate & vtilitate penitentia in lib. 50. Homiliarum, dicit peccatorem à Præpositis Sacramentorum accipere debere satisfactionis suæ modum. Et eadem homilia: *Non sufficit mores in melius commutare, nisi etiam de his quæ facta sunt, satisfaciat Deo*. Hieronymus in cap. 1. Ioëlis: *Præteritas delicias per quas offenderat Deum, vitæ austeritate compenset*. Chrysof. Sacerdotio cap. 4: *Non temere ad delictorum modum eportet & multam ipsam adhibere, sed peccatoris mens exploranda est*. Homilia 41. ad Populum: *A nobis vltionem sumamus, & ita placabimus Iudicem*. Innocentius 1. epist. 1. c. 7: *Ceterum de pondere estimando delictorum, Sacerdotis est iudicare, vt attendat ad confessionem penitentis, & ad fletus atque ad lacrymas corrigentis, ac tum debere dimitti, cum viderit congruã satisfactionem*. Leo 1. epist. 79. ad Nicetam c. 5. loquens de ijs qui comederant idolothyta: *Penitentia, ait, satisfactio purgantur*. & epist. 92. ad Rusticum cap. 2. *Huiusmodi lapsis ad promerendam misericordiam Dei, priuata est petenda secessio; vt illis satisfactio, si fuerit digna, sit etiam fructuosa*. Idem docent reliqui Patres & Doctores.

Ex his testimonijs patet omnes Patres agnoscere Satisfactionem, quæ Deum placet, & peccata redimat; eamque vel sponte fulcipi, vel à Sacerdotibus imponi. Vnde cõuincitur ignorantia vel certè impudentia Lutheri, qui negat istam arbitrariam satisfactionem in Scripturis, aut in Patribus reperiri. Caluinus autem respondet, Patres fuisse lapsos, & fuisse nimis austeros, & alia his similia. Alibi autem dicit hanc satisfactionem solum fuisse disciplinam quandam politicam ad satisfaciendum Ecclesie, quando quis fuerat excommunicatus. Sed hoc falsum esse ex eo patet, quòd Patres loquantur de satisfactione, quæ fit Deo, ad ipsum placandum: & loquantur de multis non excommunicatis.

Dico Secundò: Hæc satisfactio in iustis est condigna & æquiualens debito pœnæ temporalis: est communis Doctorum & certa.

Probatũ ex Patribus citatis: Vocant enim satisfactionem

Y y y iij

Lactantius

Hilarius

Ambrosius

Nazianzenus

Augustinus

Hieron.

Chrysof.

Innocent. I.

Leo II

17
Iustus con-
dignè satis-
facit pro
pœnã tem-
porali.

15
Negant
heretici.

Assertio
affirmans
est de fide.

Ex Scrip-
tura.

16
Ex Patri-
bus.
Tertull.

Origenes.

Cyprianus.